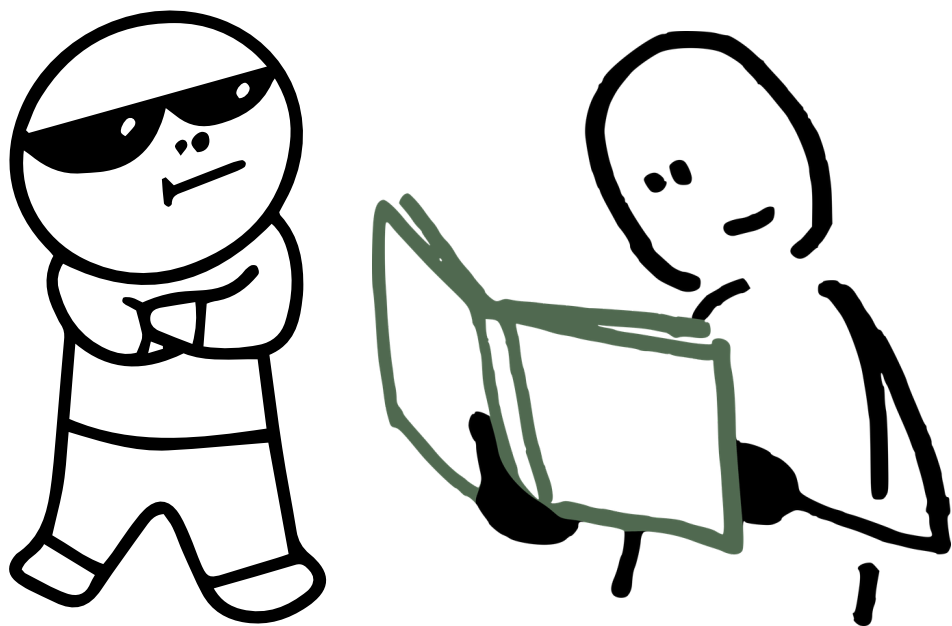

LEKTURY BEZ STRESU

A-LEVEL

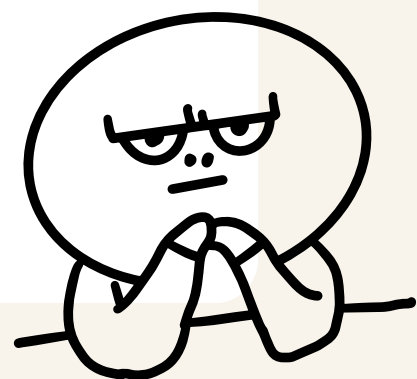
POPIÓŁ I DIAMENT
JERZY ANDRZEJEWSKI

POPIÓŁ I DIAMENT JERZY ANDRZEJEWSKI

Kontekst

- powieść wydana w 1948 r.
- akcja rozgrywa się 8 maja 1945 r. – w dniu zakończenia II wojny światowej
- Polska znajduje się w momencie przejścia od okupacji niemieckiej do władzy komunistycznej
- konflikt między żołnierzami Armii Krajowej a nową władzą komunistyczną
- powieść pokazuje moralne dylematy pokolenia wojennego
- tytuł nawiązuje do pytania:
- czy z popiołów wojny powstanie coś wartościowego („diament”), czy tylko zniszczenie

POPIÓŁ I DIAMENT- JERZY ANDRZEJEWSKI

Bohaterowie

- Maciek Chełmicki

Żołnierz Armii Krajowej. Młody, wrażliwy, zmęczony wojną. Otrzymuje rozkaz zabicia komunistycznego działacza Szczuki. Przeżywa głęboki konflikt moralny – z jednej strony czuje obowiązek wobec organizacji, z drugiej pragnie normalnego życia. Spotkanie z Krystyną budzi w nim nadzieję na przyszłość, jednak ostatecznie wykonuje rozkaz. Jego tragiczna śmierć symbolizuje los pokolenia wojennego, które nie potrafi odnaleźć się w powojennej rzeczywistości.

- Andrzej Kossecki

Dowódca i przyjaciel Maćka. Żołnierz Armii Krajowej, który bez wahania wykonuje polecenia organizacji.

Reprezentuje lojalność wobec idei i dyscyplinę konspiracyjną. W przeciwieństwie do Maćka nie przeżywa tak silnych wątpliwości moralnych. Jego postawa pokazuje, jak silna była więź między członkami podziemia i jak trudno było im zerwać z przeszłością.

- Sędzia Kossecki

Ojciec Andrzeja Kosseckiego. Przed wojną był sędzią i przedstawicielem inteligencji. W czasie wojny współpracował z okupantem niemieckim, dlatego po wojnie ukrywa się i boi się odpowiedzialności za swoje czyny. Postać ta symbolizuje moralny upadek części przedwojennej inteligencji, która w trudnych czasach zdradziła swoje wartości.

- Szczuka

Komunistyczny działacz polityczny. Wierzy w budowę nowego systemu społecznego w powojennej Polsce. Jest przekonany, że działa dla dobra kraju. Symbolizuje nową władzę komunistyczną, która przejmuje kontrolę po zakończeniu wojny.

- Krystyna

Pracownica hotelu „Monopol”.

Poznaje Maćka i zakochuje się w nim. Ich relacja daje bohaterowi nadzieję na normalne życie po wojnie.

Krystyna symbolizuje możliwość powrotu do zwyczajności, miłości i spokoju.

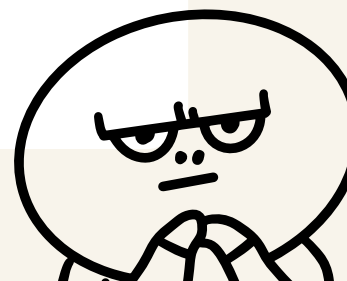
- Majka

Siostra Andrzeja Kosseckiego. Młoda dziewczyna, która reprezentuje pokolenie próbujące odnaleźć się w powojennej rzeczywistości. Jej obecność pokazuje zwyczajne życie młodych ludzi, którzy chcą żyć normalnie mimo dramatycznych wydarzeń historycznych.

- Drewnowski

Karierowicz i oportunistą. Nie kieruje się ideologią ani wartościami – stara się dostosować do nowych warunków politycznych, aby osiągnąć osobiste korzyści.

Symbolizuje ludzi, którzy wykorzystują zmiany polityczne do własnych celów.

POPIÓŁ I DIAMENT- JERZY ANDRZEJEWSKI

Streszczenie

Akcja powieści rozgrywa się 8 maja 1945 roku, w dniu zakończenia II wojny światowej w Europie. Choć wojna formalnie się kończy, w Polsce trwa nadal konflikt polityczny między zwolennikami nowej władzy komunistycznej a żołnierzami podziemia niepodległościowego, głównie Armii Krajowej.

Główny bohater powieści, Maciek Chełmicki, jest młodym żołnierzem Armii Krajowej. Razem ze swoim dowódcą i przyjacielem Andrzejem Kosseckim otrzymuje rozkaz zabicia komunistycznego działacza Szczuki, który przyjeżdża do miasta, aby organizować nowe struktury władzy.

Podczas pierwszej próby zamachu Maciek i Andrzej popełniają tragiczny błąd – zamiast Szczuki zabijają dwóch niewinnych robotników. To wydarzenie wywołuje w Maćku silne poczucie winy i zaczyna on coraz bardziej wątpić w sens dalszej walki.

Maciek zatrzymuje się w hotelu „Monopol”, gdzie poznaje Krystynę, pracownicę hotelu. Między młodymi ludźmi szybko rodzi się uczucie. Spotkanie z dziewczyną sprawia, że Maciek zaczyna marzyć o zupełnie innym życiu – spokojnym, normalnym, bez przemocy i konspiracji. Po raz pierwszy od wielu lat zaczyna myśleć o przyszłości.

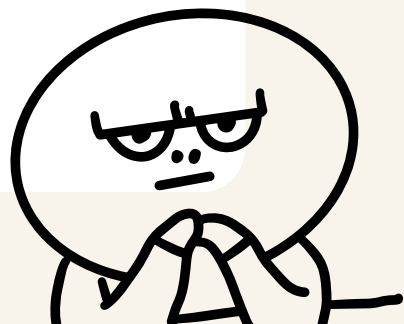
Jednocześnie w mieście trwają uroczystości związane z zakończeniem wojny. W hotelu spotykają się różni ludzie reprezentujący różne środowiska społeczne i polityczne. Pojawia się tam także Szczuka, który wierzy, że nowa władza komunistyczna przyniesie Polsce sprawiedliwość społeczną i odbudowę kraju po wojnie.

Maciek jednak otrzymuje ponowny rozkaz wykonania zamachu. Choć ma coraz większe wątpliwości i chciałby rozpocząć nowe życie z Krystyną, ostatecznie decyduje się wykonać polecenie organizacji. Zabija Szczukę, spełniając swój obowiązek wobec podziemia.

Po zamachu próbuje uciec z miasta. Zostaje jednak zauważony przez patrol żołnierzy i postrzelony. Ranny Maciek ucieka w stronę opuszczonych terenów i umiera samotnie na wysypisku śmieci.

Jego śmierć ma charakter symboliczny. Pokazuje tragiczny los pokolenia wojennego, które całe swoje życie podporządkowało walce i nie potrafi odnaleźć się w nowej rzeczywistości powojennej Polski.

Powieść kończy się refleksją nad sensem historii i losem młodych ludzi, którzy zostali zmuszeni do dokonywania dramatycznych wyborów między lojalnością wobec idei a pragnieniem normalnego życia.

POPIÓŁ I DIAMENT- JERZY ANDRZEJEWSKI

Interpretacja pod A-level

Powieść Jerzego Andrzejewskiego jest przede wszystkim refleksją nad tragiczną sytuacją Polski po zakończeniu II wojny światowej oraz nad losem młodego pokolenia, które dorastało w czasie wojny. Choć wojna formalnie się kończy, bohaterowie powieści nie odzyskują spokoju ani poczucia bezpieczeństwa. Polska znajduje się w momencie przełomowym – stare struktury polityczne i społeczne upadły, a nowe dopiero powstają. Najważniejszym problemem powieści jest konflikt między różnymi wizjami przyszłości Polski. Z jednej strony znajdują się żołnierze podziemia niepodległościowego, tacy jak Maciek Chełmicki czy Andrzej Kossecki, którzy walczyli w czasie wojny i nadal czują obowiązek walki o wolną Polskę. Z drugiej strony pojawiają się przedstawiciele nowej władzy komunistycznej, jak Szczuka, którzy wierzą, że to właśnie oni zbudują nowy, sprawiedliwy system społeczny.

Centralną postacią powieści jest Maciek Chełmicki, który przeżywa głęboki konflikt moralny. Z jednej strony jest lojalnym żołnierzem Armii Krajowej i chce wypełnić rozkaz organizacji. Z drugiej strony zaczyna marzyć o normalnym życiu, które symbolizuje jego relacja z Krystyną. Spotkanie z dziewczyną uświadamia mu, że wojna się skończyła i że być może istnieje możliwość rozpoczęcia nowego życia.

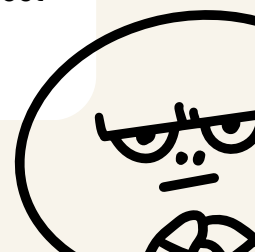
Maciek jest często interpretowany jako bohater tragiczny. Jego tragizm polega na tym, że niezależnie od podjętej decyzji musi ponieść konsekwencje. Jeśli wykona rozkaz – straci szansę na spokojne życie. Jeśli go nie wykona – zdradzi swoich towarzyszy i ideały, w które wierzył przez lata wojny. Ostatecznie wybiera lojalność wobec organizacji, ale decyzja ta prowadzi go do śmierci.

W powieści ważną rolę odgrywa również postać Szczuki, który reprezentuje nową władzę komunistyczną. Andrzejewski nie przedstawia go jednoznacznie jako złoczyńcy. Szczuka jest człowiekiem przekonanym o słuszności swoich poglądów i wierzy, że jego działania służą dobru społeczeństwa. Dzięki temu powieść pokazuje złożoność powojennej sytuacji politycznej, w której różne strony konfliktu były przekonane o swojej racji.

Istotnym elementem interpretacji jest również symbolika tytułu powieści – „Popiół i diament”. Tytuł sugeruje pytanie o przyszłość kraju po wojnie. „Popiół” symbolizuje zniszczenie, śmierć i chaos pozostawiony przez wojnę. „Diament” natomiast może oznaczać nadzieję na odrodzenie, nowe wartości i nowy początek. Powieść stawia pytanie, czy z ruin wojny może powstać coś wartościowego.

Symboliczna jest także śmierć Maćka, który umiera na wysypisku śmieci. Jego śmierć pokazuje bezsens i tragizm losu młodego pokolenia, które zostało ukształtowane przez wojnę i nie potrafi odnaleźć się w świecie pokoju. Maciek ginie samotnie i anonimowo, co podkreśla dramat jednostki w wielkich wydarzeniach historycznych.

Z perspektywy egzaminu A-level powieść można interpretować jako utwór o konflikcie między historią a losem jednostki. Andrzejewski pokazuje, że wielkie wydarzenia polityczne często zmuszają ludzi do podejmowania dramatycznych decyzji moralnych. Jednocześnie powieść stawia pytanie o to, czy po okresie wojny i chaosu możliwe jest stworzenie nowego, stabilnego porządku społecznego, czy też historia będzie nadal powtarzać cykl przemocy i konfliktów.

LEKTURY BEZ STRESU

A-LEVEL

POPIÓŁ I DIAMENT- JERZY ANDRZEJEWSKI

MOTYWY:

Motyw wojny

Wojna zniszczyła życie młodego pokolenia. Bohaterowie nie potrafią odnaleźć się w świecie pokoju.

Motyw pokolenia Kolumbów

Młodzi ludzie, którzy dojrzewali podczas wojny i zostali zmuszeni do walki.

Motyw wyboru moralnego

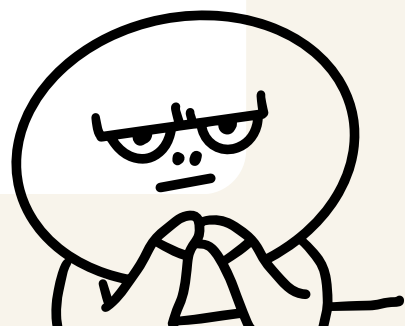
Maciek musi zdecydować między obowiązkiem wobec organizacji a pragnieniem normalnego życia.

Motyw miłości

Relacja Maćka i Krystyny pokazuje możliwość nowego początku i powrotu do normalności.

Motyw władzy i polityki

Powojenna Polska staje się miejscem walki o władzę między różnymi ideologiami

LEKTURY BEZ STRESU

A-LEVEL

POPIÓŁ I DIAMENT- JERZY ANDRZEJEWSKI

SYMBOLE:

Płonące kieliszki spirytusu

Scena w hotelu „Monopol”, kiedy Maciek zapala kieliszki.

Symbol pamięci o poległych żołnierzach i pokoleniu wojennym, które straciło młodość.

Białe konie

Pojawiają się w scenie na początku powieści. Symbol niewinności, chaosu i tragizmu wojny, która niszczy życie ludzi.

Śmietnik (miejsce śmierci Maćka)

Maciek umiera na wysypisku.

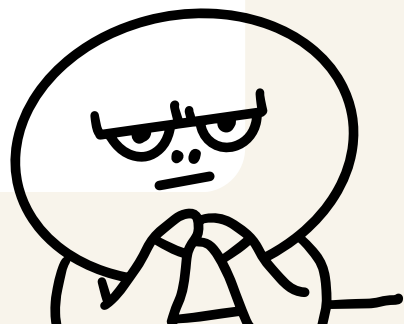
Symbol bezsensownej śmierci i zmarnowanego życia pokolenia wojny.

Hotel „Monopol”

Miejsce spotkań bohaterów różnych środowisk.

Krzyż z płonących kieliszków

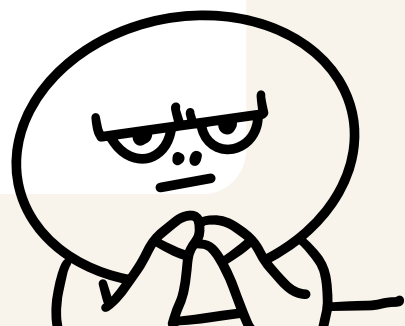
Symbol ofiary i losu pokolenia Armii Krajowej.

POPIÓŁ I DIAMENT- JERZY ANDRZEJEWSKI

PYTANIA

1. W jaki sposób powieść przedstawia sytuację Polski po zakończeniu II wojny światowej?
2. Dlaczego Maciek Chelmicki jest uważany za bohatera tragicznego?
3. Jaką rolę w powieści odgrywa postać Krystyny?
4. Co symbolizuje postać Szczuki w kontekście powojennej rzeczywistości?
5. Jakie dylematy moralne przeżywa Maciek?
6. W jaki sposób autor pokazuje konflikt między różnymi wizjami przyszłości Polski?
7. Jak można interpretować symbolikę tytułu „Popiół i diament”?
8. Dlaczego zakończenie powieści ma charakter tragiczny?
9. W jaki sposób powieść ukazuje los pokolenia wojennego?
10. Czy powieść można odczytywać jako komentarz do sytuacji politycznej w powojennej Polsce?

Wpadnij po więcej

@jezykpolskiuk

Marta Kocwin-Murzyn

